

PROBLEMATIKA DOMÁCÍHO NÁSILÍ A POSTOJ VŠEOBECNÝCH SESTER

Bc. Pavlína Týmlová

Mgr. Lenka Kroupová

ZČU v Plzni, Fakulta zdravotnických studií, Katedra ošetrovatelství a porodní asistence

Souhrn

Práce se zabývá problematikou domácího násilí a postojem všeobecných sester ke vzdělávání v této oblasti. Práce shrnuje výsledky kvantitativního výzkumného šetření zaměřeného na znalosti všeobecných sester o domácím násilí a postoj všeobecných sester ke vzdělávání v této problematice.

Klíčová slova: domácí násilí, osoba ohrožená domácím násilím, násilná osoba.

Úvod

Domácí násilí stálo dlouhou dobu na samém pokraji zájmů české společnosti, bylo považováno za soukromou záležitost a převažovala tendence do partnerských konfliktů nezasahovat. V současné době je problematika domácího násilí stále více diskutované téma. Dle statistik Světové zdravotnické organizace umírá následkem interpersonálního násilí ročně 520 tisíc lidí. (Pavlátová, 2010) Z domácích statistik vyplývá, že 23 % populace má s domácím násilím zkušenost a 50 % populace ví z doslechu alespoň o jednom jeho případě. (STEM, 2006)

Domácí násilí zůstává obvykle dlouho utajené a všeobecné sestry mohou být jedni z prvních, na koho se ohrožená osoba obrátí. Setkání tváří v tvář s obětí domácího násilí je náročné a vyžaduje, aby byly všeobecné sestry na takovou situaci připraveny. Je důležité, aby všeobecné sestry byly schopny obětem domácího násilí pomoci.

Cíle práce

1. Zmapovat znalosti všeobecných sester o domácím násilí.
2. Zmapovat postoj všeobecných sester ke vzdělávání v problematice domácího násilí.

Metodika výzkumu

V práci je použita metoda kvantitativního výzkumného šetření. Sběr dat probíhal prostřednictvím explorační výzkumné metody formou dotazníku. Dotazník byl sestaven na základě prostudování „Metodického pokynu Ministerstva zdravotnictví pro postup lékařů při poskytování zdravotní péče osobám ohroženým domácím násilím“, „Karty pro sestry v

klinické ošetrovateľskej praxi intervence v prípadoch domáceho násilí“, „Karty pro sestry v primární péči“ a „Karty pro sestry v klinické ošetrovateľskej praxi“. Dotazník vyplnilo celkom 165 všeobecných sester.

Prezentace a interpretace výsledků

Z výzkumného šetření vyplývá, že s domácím násilím se během své profese setkalo celkem 62,4 % dotazovaných všeobecných sester. Uvedené zjištění umocňuje veškerá tvrzení o důležitosti dostatečných vědomostí v problematice domáceho násilí a nutnosti vzdělávání všeobecných sester v této oblasti. Z celkového počtu 165 dotazovaných všeobecných sester je 80,6 % přesvědčeno, že dokážou rozpoznať domáci násilí. V otázkách, ktoré byly zaměřeny na schopnost rozpoznať domáci násilí, prokázaly dotazované všeobecné sestry celkom obstojné znalosti. 80 % dotazovaných všeobecných sester správne odpovedelo, že domáci násilí se odehráva medzi partnery všetkých socioekonomických, etnických, rasových a náboženských vrstev. Celkom 89,1 % dotazovaných všeobecných sester dokázalo správne označiť, jaký člen domácnosti sa môže stať osobou ohrozenou domácim násilím, a tým prokázaly, že chápou dnešné pojetie domáceho násilí jako rodově podmíneného javu, to znamená, že násilnou osobou i osobou ohrozenou domácim násilím môže byť kdokoli. Mezery ve znalostech problematiky domáceho násilí se u dotazovaných všeobecných sester projevíly u otázky č. 6, kde měli respondenti zaškrtnout všechny situace, které se řadí mezi domácí násilí. Všetech pět správnych odpovedí uvedlo z celkového počtu 165 dotazovaných pouze 4,2 % respondentů

Znalosti zásad jednání s osobou ohrozenou domácim násilím jsou pro všeobecné sestry velmi důležité, protože včasné odhalení a nabídnutí pomoci může ohrozené osobě dodat odvahu k rozhodnutím, pro která by se pravděpodobně v případě opomenutí příznaků domáceho násilí ze strany všeobecných sester, vůbec neodhodlala. Z výzkumného šetření vyplývá, že v případě bezprostředního nebezpečí osoby ohrozené domácim násilím by dokázalo správne pomoci pouze 21,8 % dotazovaných všeobecných sester. Ostatní všeobecné sestry by zvolily takovou intervenci, která by mohla pro ohrozenou osobu znamenat daleko vyšší riziko napadení od násilné osoby. Pokud má všeobecná sestra podezření na domácí násilí, ale ohrozená osoba násilí popírá, zvolilo by, dle výsledků mého výzkumného šetření, správnu intervenci pouze 29,7 % respondentů. Znalost intervenčního centra, organizace či sdružení věnující se obětem domáceho násilí prokázalo pouze 33,3 % všetkých respondentů.

Při komunikaci s osobou ohrozenou domácim násilím je velmi důležité, aby všeobecné sestry navázaly s ohrozenou osobou vztah založený na vzájemné důvěře a dokázaly v ohrozené osobě vzbudit důvěru a pocit bezpečí. Podstatnou roli v navázání důvěry hraje soukromí při

rozhovoru, u osoby ohrožené domácím násilím to platí obzvláště. Pouze 56,4 % všeobecných sester uvedlo, že s osobou ohroženou domácím násilím hovoříme zásadně v soukromí.

Dagmar Úlehlová v publikaci Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky radí při komunikaci nespěchat a pokládat přímé otázky zaměřené na násilí. (Úlehlová, 2009, s. 75) Z výsledků výzkumného šetření vyplývá, že tento fakt zná pouze 27,3 % dotazovaných všeobecných sester. 55,2 % všech respondentů se domnívalo, že bychom nikdy neměli zjišťovat okolnosti vzniku poranění. Z výzkumného šetření dále vyplývá, že fakt, že ohrožené osoby se můžeme dotýkat pouze s výslovným povolením ohrožené osoby, zná pouze 8,5 % respondentů.

V roce 2003 vytvořil Bílý kruh bezpečí za finanční podpory Ministerstva zdravotnictví České Republiky „Karty pro sestry“, jejichž úkolem je přispět k informovanosti zdravotnických pracovníků o domácím násilí a pomoci odstranit bariéry při komunikaci s osobou ohroženou domácím násilím. (Bílý kruh bezpečí, 2003) Z výzkumného šetření vyplývá, že 64,2 % dotazovaných všeobecných sester nikdy neslyšelo o „Kartách pro sestry“. Na základě dotazníkového výzkumného šetření jsem dále zjistila, že 48,5 % všeobecných sester nikdy neslyšelo o existenci „Metodického pokynu Ministerstva zdravotnictví pro postup lékařů při poskytování zdravotní péče osobám ohroženým domácím násilím“.

Dle výsledků výzkumného šetření, nejsou znalosti všeobecných sester o problematice domácího násilí příliš hluboké. Počet správných odpovědí, které mohly ve vědomostní části dotazníků označit, byl 19. Celkem bylo možné získat 11 bodů. Všeobecné sestry se středoškolským a vyšším odborným vzděláním uvedly v průměru 10,98 správných odpovědí a získaly průměrně 5,02 bodů. Vysokoškolsky vzdělané všeobecné sestry označily průměrně 12,06 správných odpovědí a získaly průměrně 5,98 bodů. Ve skupině všeobecných sester se středoškolským a vyšším odborným vzděláním byl nejvyšší dosažený počet bodů 9,6 nejnižší pak 1,8 bodů. Ve skupině vysokoškolsky vzdělaných všeobecných sester byl nejvyšší dosažený počet bodů 10, nejmenší byl 2,6 bodů. Nejčastější počet získaných bodů byl u všeobecných sester se středoškolským a vyšším odborným vzděláním 4,6 bodů. Vysokoškolsky vzdělané všeobecné sestry nejčastěji získaly 6,8 bodů. Celkem 92,7 % všech dotazovaných všeobecných sester uvedlo, že mají zájem dále se v problematice domácího násilí vzdělávat.

Závěr

Výsledky výzkumného šetření dokazují, že všeobecné sestry nejsou v problematice domácího násilí dostatečně informovány. Z výsledků šetření je patrné, že všeobecné sestry považují

znalost správného postupu po odhalení domácího násilí a znalost zásad komunikace s osobou ohroženou domácím násilím za důležité a mají zájem dále se v této problematice vzdělávat.

Literatura

BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. Výroční zpráva Bílého kruhu bezpečí 2003. [online]. 2003. [cit. 11.3.2015]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/o-nas/vyrocní-zpravy/>.

PAVLÁTOVÁ, Eva. *Násilí na dětech – jak dál v prevenci syndromu CAN*. [online]. Zdravotnictví a medicína: 2010. [cit. 8.3.2015]. Dostupné z: <http://zdravi.e15.cz/clanek/mlada-fronta-zdravotnicke-noviny-zdn/nasili-na-detech-jak-dal-v-prevenci-syndromu-can-451186>.

STEM. *Domácí násilí II. Shrnutí základních výsledků reprezentativního výzkumu pro občanské sdružení Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR a.s.* [online]. 2006. [cit. 8. 3.2015]. Dostupné z: <http://www.stem.cz/clanek/1145>.

ÚLEHLOVÁ, Dagmar a kol. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. 1.Vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2009. ISBN 978-80-7013-502-0.

Kontakt na autorku:

Bc. Pavlína Týmlová, Pavlina.Tymlova@seznam.cz , tel: 775927526